

Prevalence of Internet Addiction and the Status of the Use of Virtual Social Networks in Iranian Teenagers and Youths in 2018

Seyyed Vali-allah Mousavi *

Associate Professor of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran

Received: 13 October 2019 Accepted: 23 January 2020

Abstract

Background and Aim: Internet addiction as one of the addictive behaviors is associated with negative intrapersonal and interpersonal outcomes. The purpose of this study was to investigate the prevalence of Internet addiction and the status of the use of virtual social networks in Iranian adolescents and youths.

Methods: The statistical population of this cross-sectional study included all Iranian teenagers and youths in spring of 2018. Iran was divided into 5 clusters (north, south, center, east, west) for sampling, then, a province was randomly selected from each cluster and the research tool was distributed voluntarily among teenagers and youths in the center of that province. The sample number in this study was 1491 people that responded to demographic characteristics and Yang's Internet addiction questionnaires.

Results: The overall prevalence of severe Internet addiction is 2.4 percent; regarding gender, 2.9 percent for boys and 2.2 percent for girls, and regarding age, 2.5 percent for teenagers and 2.3 percent for young people, but the differences were not significant. In the two groups of girls (2.2 percent) and boys (2.9 percent), there was no difference in terms of the average score of Internet addiction, while there is a difference between the two groups of teenagers and young people, and the average Internet addiction in the youth age group (2.3 percent) is slightly higher than teenagers (2.5 percent). Telegram, Instagram and WhatsApp are popular social media networks, and communication with friends and news awareness are the most important reasons for using virtual social networks.

Conclusion: There is a small amount of severe internet addiction among teenagers and youths, but the important point in the present study is the high number of teenagers and youths who are involved in mild or moderate internet addiction.

Keywords: Internet Addiction, Virtual Social Networks, Teenager, Youth, Prevalence.

شیوع اعتیاد به اینترنت و وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در نوجوانان و جوانان ایرانی در سال ۱۳۹۷

سید ولی اله موسوی*

دانشیار گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

چکیده

زمینه و هدف: اعتیاد به اینترنت به‌عنوان یکی از رفتارهای اعتیادی با پیامدهای منفی درون فردی و بین فردی مرتبط است. هدف این پژوهش بررسی شیوع اعتیاد به اینترنت و وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در نوجوانان و جوانان ایرانی بود.

روش‌ها: جامعه آماری پژوهش مقطعی حاضر شامل همه نوجوانان و جوانان ایرانی در بهار ۱۳۹۷ است. برای نمونه‌گیری کشور ایران به ۵ خوشه (شمال، جنوب، مرکز، شرق، غرب) تقسیم شد، سپس از هر خوشه یک استان به‌صورت تصادفی انتخاب گردید و ابزار پژوهش در بین نوجوانان و جوانان مرکز آن استان به‌صورت داوطلبانه توزیع شد. تعداد نمونه در پژوهش حاضر ۱۴۹۱ است که به پرسشنامه‌های ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و اعتیاد به اینترنت پاسخ دادند.

یافته‌ها: شیوع کلی اعتیاد به اینترنت شدید ۲/۴ درصد و برحسب جنسیت در پسران ۲/۹ و در دختران ۲ درصد و برحسب گروه‌های سنی در نوجوانان ۲/۵ و در جوانان ۲/۳ درصد است، اما این تفاوت‌ها بین دو جنس و دو گروه سنی معنی‌دار نیست. در دو گروه دختران و پسران از لحاظ میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت تفاوت وجود ندارد، درحالی‌که بین دو گروه نوجوانان و جوانان تفاوت وجود دارد و میانگین اعتیاد به اینترنت در گروه سنی جوانان اندکی بیشتر از نوجوانان است. همچنین تلگرام، اینستاگرام و واتس‌آپ جزو شبکه‌های اجتماعی مجازی پرطرفدار محسوب می‌شوند و ارتباط با دوستان و آگاهی از اخبار مهم‌ترین دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی هستند.

نتیجه‌گیری: میزان کمی از اعتیاد شدید به اینترنت در بین نوجوانان و جوانان وجود دارد، اما نکته مهم در پژوهش حاضر تعداد بالای نوجوانان و جوانان دختر و پسر است که درگیر اعتیاد به اینترنت خفیف یا متوسط هستند.

کلیدواژه‌ها: اعتیاد به اینترنت، شبکه‌های اجتماعی مجازی، نوجوان، جوان، شیوع.

*نویسنده مسئول: سید ولی اله موسوی. پست الکترونیک: Mousavi180@yahoo.com

دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۱۱/۰۳

مقدمه

پژوهش حاضر در سطح ملی اجرا می‌شود، بدیهی است که تصویری بهتر از وضعیت اعتیاد به اینترنت و استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در مناطق پنج‌گانه کشور به دست خواهد آمد. بدیهی است یافته‌های این پژوهش می‌تواند برای مسئولینی که مسئولیت‌های مستقیم و غیرمستقیم در ارتباط با ارتقاء سلامت روان و پیشگیری از آسیب‌های روانی-اجتماعی نوجوانان و جوانان دارند، مؤثر واقع شود. در همین راستا هدف پژوهش حاضر بررسی میزان شیوع اعتیاد به اینترنت و وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در بین نوجوانان و جوانان ایرانی است.

روش‌ها

روش پژوهش حاضر مقطعی است و داده‌های پژوهش به شیوه میدانی جمع‌آوری شده‌اند. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه نوجوانان و جوانان ایران در بهار ۱۳۹۷ است. در پژوهش حاضر ۱۲ تا ۱۸ سالگی به‌عنوان سنین نوجوانی و ۱۹ تا ۳۰ سالگی به‌عنوان سنین جوانی در نظر گرفته شد (۱۶). با توجه به گسترده بودن جمعیت آماری پژوهش، برای سهولت در امر نمونه‌گیری، افراد شرکت‌کننده در دو مرحله انتخاب شدند. بدین‌صورت که شیوه نمونه‌گیری ابتدا به‌صورت خوشه‌ای-طبقه‌ای (با توجه به وجود گروه سنی و جنسیتی متفاوت) بود و سپس از شیوه نمونه‌گیری داوطلبانه استفاده شد. به‌این‌ترتیب که کشور ایران به ۵ خوشه (شمال، جنوب، مرکز، شرق، غرب) تقسیم شد، سپس از هر خوشه یک استان به‌صورت تصادفی انتخاب گردید (گیلان، خوزستان، تهران، خراسان رضوی، کرمانشاه) و ابزار پژوهش در بین نوجوانان و جوانان مرکز آن استان به‌صورت داوطلبانه توزیع شد.

به‌منظور تعیین حجم نمونه از فرمول برآورد نسبت صفات کیفی (۱۷) برای حجم جامعه نامحدود (جامعه ایران) استفاده شد. در این فرمول با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۹٪ و میزان خطای ۰/۰۳ و جای گذاری بیشترین میزان برآورد شیوع اعتیاد به اینترنت (۷۳/۸٪، $P=0/74$) در برگرفته از یک مطالعه مشابه ایرانی (۹) تعداد افراد نمونه پژوهش ۱۴۰۰ تعیین شد که برای دقت بیشتر، با در نظر گرفتن میزان افت ۱۰٪، حجم نمونه نهایی به ۱۵۴۰ نفر افزایش یافت. درنهایت با کنار گذاشتن پرسشنامه‌هایی که به‌صورت ناقص تکمیل شده بودند، ۱۴۹۱ پرسشنامه تجزیه‌وتحلیل آماری شد.

شرایط ورود به پژوهش شامل داوطلب شرکت در پژوهش بودن، عدم ابتلا به بیماری‌های مزمن جسمانی و اختلالات روان‌شناختی، فرزند طلاق نبودن و عدم ابتلا به معلولیت‌های جسمانی بود. شرایط خروج از پژوهش نیز شامل شاغل بودن فرد در یکی از مشاغل مرتبط با کامپیوتر و اینترنت بود.

ابزارها: از پرسشنامه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت استفاده گردید.

امروزه اعتیاد صرفاً محدود به استفاده از مواد مخدر و مشروبات الکلی نمی‌شود بلکه سایر رفتارهای اعتیادی مانند اعتیاد به اینترنت نیز وجود دارد که شایسته توجه است (۱). اعتیاد به اینترنت به شکل سوء مدیریت در استفاده از این فناوری و استفاده افراطی و خارج از کنترل آن تعریف می‌شود که با پیامدهای منفی همراه است (۲)، به‌طوری‌که استفاده اعتیادگونه از اینترنت با مشکلات روان‌شناختی همچون افسردگی، اضطراب (۳،۴) و در دوره تحصیلی با افت تحصیلی همراه است (۵،۶). علاوه بر آن، با افزایش اعتیاد به اینترنت، رفتارهای تعلق‌ورزانه و ویژگی‌های روان رنجوری افزایش پیدا می‌کند و باعث افزایش ناراضیاتی افراد مهم زندگی همچون والدین و دوستان می‌شود (۷،۸). بنابراین استفاده افراطی و غیرمناسب از اینترنت در حوزه‌های مختلف زندگی اختلال جدی وارد می‌کند و در نتیجه کیفیت زندگی را به‌صورت منفی تحت تأثیر قرار می‌دهد.

مطالعات بیانگر آن هستند که میزانی از اعتیاد به اینترنت و استفاده افراطی از شبکه‌های مجازی در بین گروه‌های سنی نوجوانان و جوانان در ایران رواج دارد (۹-۱۳). به طور مثال یافته‌های یک مطالعه نشان داد که ۲۰/۵ درصد دانش‌آموزان اعتیاد به اینترنت خفیف و ۵/۸ درصد، اعتیاد به اینترنت شدید دارند (۹) و مطالعه ای دیگر نشان داد که ۲۳/۴ درصد دانش‌آموزان سال اول دبیرستان در معرض اعتیاد به اینترنت و ۴/۲ درصد دارای اعتیاد به اینترنت بوده‌اند (۱۲). همچنین یافته‌های مطالعه‌ای نشان داد که ۲۳/۸ درصد از دانشجویان اعتیاد متوسط و ۱/۸ درصد اعتیاد شدید به اینترنت دارند (۱۰) و مطالعه‌ای دیگر نشان داد که ۰/۹ درصد از دانشجویان معتاد به اینترنت و ۱۴/۵ درصد در معرض خطر بودند (۱۱). یافته‌های پژوهشی دیگر نشان داد که علائمی از اعتیاد شدید به اینترنت در بین دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاهی گزارش نشد، اما نسبت بالایی از افراد مورد مطالعه درگیر اعتیاد خفیف و متوسط به اینترنت بودند (۱۳).

شایان‌ذکر است استفاده افراطی از اینترنت و وجود علائم آن یک مشکل جهانی است (۱۴)، البته یافته‌های یک پژوهش نشان داد شهروندانی که در کشورهای توسعه‌یافته زندگی می‌کنند، به احتمال کمتری در معرض اعتیاد به اینترنت قرار می‌گیرند (۱۵). درواقع کشورهایی همچون ایران که واردکننده فناوری‌های جدید مانند اینترنت هستند، به دلیل نیاموختن فرهنگ استفاده صحیح از این فناوری و ضعف در مهارت‌های اساسی زندگی، آسیب‌پذیری بیشتری از خود نشان می‌دهند. به همین دلیل بررسی وضعیت فعلی استفاده از این فناوری و عوامل مرتبط با آن در رسیدن به اهداف بزرگ‌تر و بلندمدت‌تر ضرورت دارد.

تاکنون پژوهش‌های اجراشده در ایران پیرامون شیوع شناسی و عوامل مرتبط با اعتیاد به اینترنت بیشتر به‌صورت مقطعی و صرفاً متمرکز بر یک جمعیت آماری محدود بوده است. با توجه به اینکه

تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها: از نرم‌افزار آماری SPSS

نسخه ۲۳ برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. داده‌ها با روش‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی، درصد) و آمار استنباطی یعنی آزمون مجذور خی پیرسون، آزمون تی برای گروه‌های مستقل و تحلیل واریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. سطح معناداری نیز ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

ملاحظات اخلاقی: افراد شرکت‌کننده به صورت داوطلبانه و

آگاهانه در پژوهش شرکت کردند.

نتایج

در پژوهش حاضر ۱۴۹۱ نفر از پنج شهر تهران (۲۰/۱ درصد)، کرمانشاه (۲۰/۱ درصد)، مشهد (۲۰/۶ درصد)، رشت (۲۱/۲ درصد) و اهواز (۱۸ درصد) شرکت کردند که ۴۹/۲ درصد پسر و ۵۰/۸ درصد دختر، ۵۳/۴ درصد در گروه سنی نوجوانی (۱۲ تا ۱۸ سالگی) و ۴۶/۶ درصد در گروه سنی جوانی (۱۹ تا ۳۰ سالگی) قرار دارند. جدول ۱- نشانگر آن است که شیوع کلی اعتیاد به اینترنت بالینی در نمونه مورد بررسی شامل ۲/۴ درصد و بر حسب جنسیت در میان پسران ۲/۹ درصد و در میان دختران ۲ درصد است، اما این تفاوت بر اساس نتایج آزمون مجذور خی پیرسون معنادار نیست ($\text{value}=1.22, \text{df}=1, p>0.05$). همچنین شیوع اعتیاد به اینترنت بر حسب گروه‌های سنی در نوجوانان ۲/۵ و در جوانان ۲/۳ درصد است، اما این تفاوت بر اساس نتایج مجذور خی پیرسون، معنی‌دار نیست ($\text{value}=0.07, \text{df}=1, p>0.05$). یافته‌های جدول ۱- نشان می‌دهد که ۱۷/۹ درصد از کل نمونه مورد بررسی دارای اعتیاد متوسط به اینترنت، ۳۱/۳ درصد دارای اعتیاد خفیف به اینترنت و ۴۸/۴ درصد جزو کاربران معمولی اینترنت محسوب می‌شوند.

پرسشنامه ویژگی‌های جمعیت شناختی: در این

پژوهش اطلاعات جمعیت شناختی مانند جنسیت و سن در قالب یک پرسشنامه جداگانه در اختیار افراد شرکت‌کننده قرار گرفت. همچنین این پرسشنامه شامل سؤالاتی درباره شبکه‌های اجتماعی مجازی بر طرفدار و دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در نمونه مورد بررسی بود.

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت: پرسشنامه اعتیاد به

اینترنت یانگ از ابزارهای معتبر در این زمینه می‌باشد و شامل ۲۰ گویه است که آزمودنی باید بر روی یک مقیاس لیکرت از به‌ندرت (۰) تا همیشه (۵) پاسخ دهد. نمره ۰ تا ۳۰ به‌عنوان عدم اعتیاد به اینترنت و کاربرد معمولی، نمره ۳۱ تا ۴۹ به‌عنوان اعتیاد به اینترنت خفیف، نمره ۵۰ تا ۷۹ به‌عنوان اعتیاد به اینترنت متوسط و نمره ۸۰ و بالاتر از آن به‌عنوان نمره برش اعتیاد شدید به اینترنت در نظر گرفته شده است (۱۳، ۱۸، ۱۹). در طی یک بررسی پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ محاسبه شده است (۲۰). پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش شده است.

فرایند اجرای پژوهش: برای اجرای این پژوهش با مراجعه

به مکان‌های آموزشی و عمومی همچون مدارس، دانشگاه‌ها، پارک‌ها، باشگاه‌ها و کتابخانه‌ها پرسشنامه‌های پژوهش در اختیار افراد شرکت‌کننده قرار گرفت. همچنین از افراد کارشناس در حوزه علوم اجتماعی و ارتباطات برای توزیع پرسشنامه‌ها استفاده شد. قبل از توزیع پرسشنامه‌ها به صورت شفاهی در ارتباط با ماهیت صرفاً پژوهشی پرسشنامه‌ها اطلاعات دقیق به افراد شرکت‌کننده داده شد و برای اطمینان از اینکه پاسخ‌هایشان محرمانه می‌ماند، به آن‌ها گفته شد که نیازی به نوشتن نامشان روی پرسشنامه‌ها نیست.

جدول ۱- شیوع اعتیاد به اینترنت بر حسب جنسیت و مقطع سنی

کل	مقطع سنی		جنسیت		فراوانی	
	جوان	نوجوان	دختر	پسر		
۲/۴ (۳۶)	۲/۳ (۱۶)	۲/۵ (۲۰)	۲/۰ (۱۵)	۲/۹ (۲۱)	درصد (تعداد)	اعتیاد به اینترنت
۱۷/۹ (۲۶۷)	۱۷/۶ (۱۳۲)	۱۸/۲ (۱۴۵)	۱۷/۸ (۱۳۵)	۱۸/۰ (۱۳۲)	درصد (تعداد)	اعتیاد به اینترنت متوسط
۳۱/۳ (۴۶۷)	۳۴/۱ (۲۳۷)	۲۸/۹ (۲۳۰)	۳۰/۵ (۲۳۱)	۳۲/۲ (۲۳۶)	درصد (تعداد)	اعتیاد به اینترنت خفیف
۴۸/۴ (۷۲۱)	۴۶/۰ (۳۲۰)	۵۰/۴ (۴۰۱)	۴۹/۷ (۳۷۶)	۴۷/۰ (۳۴۵)	درصد (تعداد)	عدم اعتیاد به اینترنت

جدول ۲- نشان می‌دهد که میانگین اعتیاد به اینترنت برابر با ۳۳/۶۱ با انحراف معیار ۱۹/۷۲ و دامنه نمرات از کمترین نمره ۰ و بیشترین نمره ۹۳ است. بر اساس مقدار کجی ۰/۵۵ و کشیدگی ۰/۱۱- که در دامنه ۱- و ۱ قرار دارد، مشخص می‌شود که داده‌های

جدول ۲- اطلاعات توصیفی متغیر اعتیاد به اینترنت

متغیر	تعداد	کمینه	بیشینه	کجی	کشیدگی	میانگین	انحراف معیار
اعتیاد به اینترنت	۱۴۹۱	۰	۹۳	۰/۵۵	-۰/۱۱	۳۳/۶۱	۱۹/۷۲

جدول-۴، نشان می‌دهد که تلگرام، اینستاگرام و واتس آپ جزو شبکه‌های مجازی پرطرفدار در بین دختران و پسران نوجوان و جوان ایرانی است. در این میان ۵/۷ درصد هم گزارش کردند که از هیچ‌یک از شبکه‌های اجتماعی مجازی استفاده نمی‌کنند. ارتباط با دوستان و آگاهی از اخبار مهم‌ترین دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در بین دختران و پسران نوجوان و جوان ایرانی است. دلایل بعدی به ترتیب مطالعه مطالب علمی، مطالعه مطالب طنز، دوست‌یابی، استفاده کاری و درآمدزایی هستند (جدول-۵).

نتایج جدول-۳، نشانگر آن است که بین دو گروه دختران و پسران از لحاظ میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت تفاوت معناداری وجود ندارد، اما بین دو گروه نوجوانان و جوانان در سطح معناداری ۰/۰۵ تفاوت معناداری وجود دارد و میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت در گروه سنی نوجوانان ($M= 32/62$) اندکی کمتر از میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت در گروه سنی جوانان ($M= 34/75$) شده است. همچنین میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت بر حسب جنسیت و مقطع سنی در دامنه ۳۱ تا ۴۹ قرار دارد که نشانگر اعتیاد خفیف به اینترنت در هر دو جنس و هر دو مقطع سنی است.

جدول-۳. آزمون تی برای مقایسه میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت بر حسب جنسیت و مقطع سنی

گروه	T	Df	Sig	تفاوت میانگین	تفاوت خطای استاندارد
جنسیت پسر	۱/۲۱	۱۴۸۹	۰/۲۲	۱/۲۴	۱/۰۲
دختر					
مقطع سنی نوجوان	-۲/۰۹	۱۴۸۴/۱۸	۰/۰۳	-۲/۱۳	۱/۰۱
مقطع سنی جوان					

جدول-۴. شبکه‌های مجازی پرطرفدار

شبکه اجتماعی	مقطع سنی		جنسیت		کل
	نوجوان	جوان	پسر	دختر	
	درصد	درصد	درصد	درصد	تعداد
تلگرام	۸۲/۲	۹۶	۸۸/۱	۸۹	۱۳۲۱
اینستاگرام	۵۵	۷۳/۸	۶۴/۳	۶۳/۳	۹۵۱
واتس آپ	۳۲/۵	۴۵/۵	۳۶/۶	۴۰/۴	۵۷۵
وایبر	۶/۳	۳/۲	۵/۴	۴/۲	۷۲
فیس بوک	۱۰/۹	۱۳/۱	۱۴/۶	۹/۴	۱۷۸
توییتر	۹/۵	۱۰/۱	۱۲/۱	۷/۵	۱۴۶
لینکدین	۱/۵	۲/۲	۲/۵	۱/۲	۲۷
کلوب	۲	۰/۴	۱/۶	۰/۹	۱۹
یوتیوب	۱۴/۶	۱۲/۵	۱۸/۰	۹/۴	۲۰۳
ایمو مسنجر	۱۳/۲	۶/۸	۱۰/۱	۱۰/۳	۱۵۲
لاین	۷/۴	۳/۶	۶/۹	۴/۴	۸۴
وی چت	۴	۱/۰	۲/۷	۲/۵	۳۹
تانگو	۵/۳	۱/۲	۴/۸	۲	۵۰
سروش	۱۴/۶	۹/۹	۱۷/۰	۷/۹	۱۸۵
هیچ کدام	۹/۵	۱/۳	۶/۱	۵/۳	۸۵

بحث

۲/۵ درصد در حد شدید قرار داشتند (۱۸). پژوهشی نشان داد که ۵/۲ درصد از دانشجویان (۲) و پژوهشی دیگر ۷/۹ درصد از دانشجویان (۱۹) از اعتیاد به اینترنت رنج می‌برند. مطالعه‌ای دیگر نشان داد که ۱/۸ درصد از دانشجویان از اعتیاد شدید به اینترنت رنج می‌برند و تفاوت معناداری بین دانشجویان دختر و پسر از نظر اعتیاد به اینترنت وجود ندارد (۱۰).

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که شیوع کلی اعتیاد به اینترنت در دختران و پسران نوجوان و جوان ۲/۴ درصد است و هر دو جنس به یک میزان از سطوح مختلف اعتیاد به اینترنت رنج می‌برند. یافته‌های یک پژوهش نشان داد که از نظر شیوع اعتیاد به اینترنت در کاربران اینترنت کافی‌نت‌های سطح شهرستان بیرجند،

جدول-۵. دلیل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی

کل	جنسیت		مقطعی سنی		دلایل	
	تعداد	درصد	پسر	دختر		نوجوان
۸۰/۴	۱۱۹۹	۷۹/۳	۸۱/۵	۸۶/۳	۷۵/۳	ارتباط با دوستان
۶۵/۲	۹۷۲	۶۸/۸	۶۱/۷	۷۷	۵۴/۹	آگاهی از اخبار
۵۳/۱	۷۹۱	۵۵/۲	۵۱	۵۸/۶	۴۸/۲	مطالعه مطالب علمی
۴۴/۶	۶۶۵	۴۶	۴۳/۲	۴۳	۴۶	مطالعه مطالب طنز
۱۹/۴	۲۸۹	۲۳/۸	۱۵/۱	۱۸/۶	۲۰/۱	دوست‌یابی
۶/۱	۹۱	۸/۶	۳/۷	۷/۲	۵/۲	درآمدزایی
۶/۲	۹۳	۸/۳	۴/۲	۹/۲	۳/۶	استفاده کاری

درصد از آن‌ها با ابزارهای الکترونیکی قابل حمل همچون تلفن‌های همراه هوشمند و تبلت همه جا دسترسی به اینترنت داشتند (۲۲). یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر آن است که تلگرام، اینستاگرام و واتس‌آپ جزو شبکه‌های مجازی پرطرفدار در میان نوجوانان و جوانان دختر و پسر مناطق پنج‌گانه ایران محسوب می‌شود. همچنین شبکه اجتماعی سروش که جزو شبکه‌های اجتماعی ساخت داخل کشور محسوب می‌شود، تا اندازه در میان نوجوانان و جوانان دختر و پسر مناطق پنج‌گانه ایران استفاده می‌شود (حدوداً ۱۲ درصد) و بخشی از شرکت‌کنندگان (حدوداً ۵/۷ درصد) نیز از هیچ‌یک از شبکه‌های اجتماعی موجود استفاده نمی‌کردند. همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که ارتباط با دوستان و آگاهی از اخبار مهم‌ترین دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در نوجوانان و جوانان دختر و پسر مناطق پنج‌گانه است. نکته قابل تأمل الگوی یکسان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در بین نمونه مورد بررسی بود به طوری که جنسیت و مقطع سنی تأثیری در الگوی استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی ندارد. حتی ترتیب دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی نیز بر اساس جنسیت و مقطع سنی یکسان گزارش شده است. در همین راستا یافته‌های یک پژوهش نشان داد که از دیدگاه کاربران جوان، شبکه‌های اجتماعی مجازی برای تسهیل روابط خود، احیای ارتباطات قدیمی و ایجاد و حفظ ارتباطات دوستانه استفاده می‌شوند (۲۳). پژوهشی دیگر نشان داد که از عوامل موثر بر استفاده نوجوانان از اینترنت تقویت و توسعه ارتباطات اجتماعی است (۲۲).

در تعمیم یافته‌های پژوهش حاضر به سایر مقاطع سنی باید احتیاط کرد. پیشنهاد می‌شود به منظور شناخت دقیق‌تر در ارتباط با شیوع اعتیاد به اینترنت و الگوهای استفاده از شبکه‌های مجازی در سایر گروه‌های سنی نیز پژوهش‌هایی صورت گیرد. همچنین به منظور پیشگیری از اعتیاد شدید به اینترنت، دوره‌های آموزشی مبتنی بر سواد رسانه‌ای، مدیریت زمان و مزایا و معایب اینترنت و شبکه‌های مجازی توسط افراد متخصص و کاربلد برای نوجوانان و

از سوی دیگر مطالعات دیگر نشان داده‌اند که شیوع اعتیاد به اینترنت در دختران بیشتر از پسران است که با پژوهش حاضر مطابقت ندارند (۱۱، ۱۹). به نظر می‌رسد هر چه جامعه مدرن‌تر شود و از تفاوت‌های جنسیتی ناشی از فرهنگ کاسته شود و زنان و مردان به موقعیت‌های برابری نسبت به گذشته برسند به همان نسبت میزان تفاوت در شیوع و بروز آسیب‌های مختلف در هر دو جنس کمتر می‌شود. در تأیید می‌توان به یافته‌های پژوهشی اشاره کرد که نشان داد میزان اعتیاد در زنان نسبت به گذشته رو به افزایش بوده است (۲۱).

یافته‌های پژوهش حاضر نشانگر آن است که شیوع اعتیاد به اینترنت در نوجوانان ۲/۵ و در جوانان ۲/۳ درصد است. در نوجوانان این شیوع اندکی بیشتر است، اما این تفاوت بین دو گروه معنی‌دار نیست و هر دو به نسبت مشابه گرفتار اعتیاد به اینترنت هستند. بین نوجوانان و جوانان از لحاظ میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت تفاوت معنادار به دست آمد و میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت در گروه سنی نوجوانان اندکی کمتر از میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت در گروه سنی جوانان شده است؛ البته این تفاوت ضعیف است و در سطح ۰/۰۵ معنادار شده است و میانگین نمرات اعتیاد به اینترنت در نوجوانان و جوانان بر اساس شیوه نمره‌دهی مقیاس اعتیاد به اینترنت در وضعیت اعتیاد به اینترنت خفیف قرار می‌گیرد. سایر پژوهش‌ها نشان دادند که میزان شیوع اعتیاد به اینترنت ۴/۲ درصد (۱۲) و ۵/۸ درصد (۹) در نوجوانان است. بنابراین بر اساس گروه سنی نیز تفاوت معناداری از لحاظ سطوح اعتیاد به اینترنت وجود ندارد و نوجوانان و جوانان به یک اندازه در معرض آسیب اعتیاد به اینترنت قرار دارند. به نظر می‌رسد که با رشد چشمگیر اینترنت و افزایش دسترسی گروه‌های سنی پایین‌تر همچون نوجوانان به اینترنت، از تفاوت آسیب‌پذیری گروه‌های سنی مختلف نیز کاسته می‌شود. در تأیید می‌توان به یافته‌های پژوهشی اشاره کرد که نشان داد ۷۹ درصد از نوجوانان دختر و پسر مورد بررسی به صورت نامحدود و همیشگی به اینترنت دسترسی داشتند، همچنین ۷۱

سازمان بهزیستی و همچنین شرکت‌کنندگان پژوهش حاضر کمال تشکر و قدردانی را داشته باشند.

جوانان در سطح مدارس، دانشگاه‌ها و سایر مکان‌هایی که نوجوانان و جوانان به آن مراجعه می‌کنند، برگزار شود.

نکات بالینی کاربردی برای جوامع نظامی

- بخشی قابل توجهی از نوجوانان و جوانان ایرانی در معرض سطوح مختلفی از اعتیاد به اینترنت هستند.
- اگر پیشگیری رخ ندهد روزبه‌روز بر تعداد افرادی که به اعتیاد شدید به اینترنت مبتلا می‌شوند، افزوده می‌شود.
- بخش قابل توجهی از سربازان و کارکنان نظامی در سنین جوانی قرار دارند، بنابراین پیشگیری از آسیب‌هایی همچون اعتیاد به اینترنت در سنین پایین‌تر ضروری است.

تضاد منافع: نویسندگان تصریح می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافعی در مطالعه حاضر وجود ندارد.

منابع:

1. Weinstein A, Lejoyeux M. Internet addiction or excessive internet use. *Am J Drug Alcohol Abuse*. 2010; 36(5), 277-83.
2. Salehi M, Norozi Khalili M, Hojjat SK, Salehi M, Danesh A. Prevalence of Internet Addiction and Associated Factors among Medical Students From Mashhad, Iran in 2013. *Iran Red Crescent Med J*. 2014;16(5), 17256.
3. Boonvisudhi T, Kuladee S. Association between Internet addiction and depression in Thai medical students at Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital. *PLoS One*. 2017; 12(3): 0174209.
4. Goel D, Subramanyam A, Kamath R. A study on the prevalence of internet addiction and its association with psychopathology in Indian adolescents. *Indian J Psychiatry*. 2013;55(2):140-143.
5. Kuss D, Lopez-Fernandez O. Internet addiction and problematic Internet use: A systematic review of clinical research. *World J Psychiatry*. 2016;6(1):143-176.
6. Wallace P. Internet addiction disorder and youth. *EMBO Rep*. 2014; 15(1): 12-16.
7. Kim J, Hong H, Lee J, Hyun MH. Effects of time perspective and self-control on procrastination and Internet addiction. *J Behav Addict*. 2017;12: 1-8.
8. Zamani B, Abedini Y, Kheradmand A. Internet Addiction Based on Personality Characteristics of High School Students in Kerman, Iran. *Addict Health*. 2011; 3(3-4): 85-91.
9. Turi A, Miri M, Beheshti D, Yari E, Khodabakhshi H, Anani Sarab G. Prevalence of Internet Addiction and its relationship with anxiety, stress, and depression in intermediate students in Birjand city in 2014. *J Birjand Univ Med Sci*. 2015; 22(1):1-9.
10. KhatibZanjani N, Agah Heris M. The prevalence of internet addiction among the students of Payam Noor University, Semnan Province. *Interdisciplinary*

نتیجه‌گیری

یافته‌ها بیانگر آن هستند که میزانی از اعتیاد شدید به اینترنت در بین نوجوانان و جوانان وجود دارد. این میزان هرچند به لحاظ عددی کم به نظر می‌رسد اما نکته قابل‌تأمل در پژوهش حاضر تعداد بالای نوجوانان و جوانان دختر و پسری است که درگیر اعتیاد متوسط به اینترنت و یا اعتیاد خفیف به اینترنت هستند. همچنین الگوی استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در نمونه موردبررسی یکسان بود.

تشکر و قدردانی: این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی است که با حمایت مالی سازمان بهزیستی استان گیلان در سال ۱۳۹۷ اجراء شده است. محققان بر خود لازم می‌دانند که از مسئولان

- Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*. 2014;5(2):1-7.
11. Sadat Ahmadi H, Zadehmohammadi F, Ma'soumbeigi M, Sohrabi F. Prevalence of Internet Addiction and Its Relationship with Demographic Characteristics among Allameh Tabataba'i University Students. *Journal of educational psychology*. 2012; 8(25): 20-30.
 12. Kiamarsi A, Aryapooran S. Prevalence of internet addiction and its relationship with academic procrastination and aggression in students. *Journal of school psychology*. 2015; 4(3):67-85.
 13. Doosti Irani A, Bagheri Amiri F, Khajehkazemi R, Mostafavi E. Prevalence of internet addiction among students and graduates of epidemiology, clinical sciences, and basic sciences in Iran: A cross-sectional study. *Iranian Journal of Epidemiology*. 2017;13(1):14-21.
 14. Cash H, Rae C, Steel A, Winkler A. Internet Addiction: A Brief Summary of Research and Practice. *Curr Psychiatry Rev*. 2012; 8(4):292-298.
 15. Feist J, Feist GJ. *Theories of Personality*. 5th Edition. Boston: McGraw-Hill; 2002.
 16. Cheng C, Li AY. Internet addiction prevalence and quality of (real) life: a meta-analysis of 31 nations across seven world regions. *Cyberpsychol Behav Soc Netw*. 2014;17(12), 755-60.
 17. Malak Afzali H, Majdzadeh SR, Fotoohi A, Tavakoli S. *Methodology of Applied Research in Medical Sciences*. Tehran: Tehran University of Medical Sciences Publications, 2004.
 18. Abdollahzadeh R, Mehranpour R. Studying the level of Addiction to Internet among Internet Centers' users of Birjand County in 2016. *JPM*. 2016;3(3):8-13.
 19. Nasrollahi S, Shahsavari S, Salehi R, Abedi M, Sadeghi S, Hedayati Nia S et al. A Survey of Internet Addiction and its Related Factors in Students of Kurdistan University of Medical Sciences in 2014-15.

- Zanko J Med Sci. 2015; 16 (48):1-9.
20. Ganji B, Tavakoli S, Baniasadi Shahr-e Babak F, Asadi S. Surveying the relationship between internet addiction and Academic Engagement of students. *Educ Strategy Med Sci*. 2016; 9 (2):150-155.
21. Ghorbani M, Ansari Talebi S. A Review of Two Decades of Research on Studies of the Prevalence of Women's Addiction in Iran (1995-2015). *addiction*. 2016;3(9):61-90.
22. Behnamifard F, Habibi M. Identification and Gender Analysis of the factors influencing adolescents' tendency to use the Internet (The study of group of adolescents in Karaj). *SCDS*. 2017; 5 (3): 179-201.
23. Shahabi M, Bayat G. Virtual Social Networks and Young Users; from Continuity in Real Life to Cosmopolitan Experience. *Majlis & rahbord*. 2012; 19(69):151-180.